

Olga Budzan

Muzeum Etnograficzne Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu

Marta Derejczyk

Muzeum Etnograficzne Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu

Arkadiusz Jełowicki

Narodowe Muzeum Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie

Mariola Tymochowicz

UMCS, Muzeum Narodowe w Lublinie

Konkurs PTL – Nagroda im. Antoniego Kaliny w kategorii wystaw. Edycja 2023 r.

7 sierpnia 2023 roku zebrało się jury powołane do oceny Konkursu PTL – Nagroda im. Antoniego Kaliny w *Kategorii II: najciekawsza wystawa o tematyce etnologicznej/antropologicznej* w składzie: Olga Budzan (Muzeum Etnograficzne Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu), Marta Derejczyk (Muzeum Etnograficzne Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu), dr Arkadiusz Jełowicki (PTL o/Poznań, Narodowe Muzeum Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie), dr hab. Mariola Tymochowicz, prof. UMCS (Muzeum Narodowe w Lublinie). Do konkursu zgłoszono sześć wystaw:

1. *Odczarować czarownice. Wiedźmy, wieszczki, zielarki*, organizator Muzeum Historii Katowic w Katowicach; kuratorki: Magdalena Tobała-Feliks i Agnieszka Fedorów-Skupień.
2. *Etnografki, antropolożki, profesorki*, organizator Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, kuratorki: Ewa Klekot, Marta Skwirowska.
3. *„Życie ludzkie jest coraz tańsze...”. Długa wojna światowa na Nowotarszczyźnie 1939–...*, organizator Galeria „Pod Przewiązką”, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego

w Krakowie; kuratorzy: Monika Golonka-Czajkowska, Monika Bielak, Kaja Kajder, Dariusz Nikiel, Łukasz Łoziński.

4. *POWERBANK / siła kobiet*, organizator Muzeum Etnograficzne w Krakowie; kuratorzy: Dorota Majkowska-Szajer, Katarzyna Piszczkiewicz, Magdalena Zych.
5. *Skarby śląskiej szafy*, organizator Muzeum Górnośląskie w Bytomiu; kuratorzy: Anna Grabińska-Szcześniak, Daria Misiak, Anna Jurczyk.
6. *Tatuaż. Symbol, piętno, piękno*, organizator Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu; kurator/ka: Piotr Dąbrowski, Aleksandra Jarysz.

Po stwierdzeniu ważności zgłoszeń, jury przystąpiło do prac. Ustalono wewnętrzną procedurę pomocniczą oceniania wystaw, w której zastosowano cztery kryteria opiniowania: 1. pomysł/idea, 2. kreacja/oprawa, 3. edukacja i 4. promocja, których opis przytoczono w końcowej części protokołu. Wyznaczono także punktację dla każdego kryterium – do 5 punktów. Każdy z członków/kiń jury miał samodzielnie punktować każdą z wystaw. Oznaczało to, że zsumowany wynik dla każdej z nich mógł mieścić się od 0 do 100 punktów.

Wynik Konkursu

Jury wyraziło uznanie wszystkim organizatorom zgłoszonych do konkursu wystaw. Zespoły muzealników pracujących nad realizacją swoich, bardzo interesujących i często trudnych, projektów wykazały się ogromną wiedzą, mobilnością, elastycznością i kreatywnością. Wszystkie wystawy zasługują na wyróżnienie też dlatego, że zostały bardzo dobrze odebrane przez zwiedzających, którzy mieli okazję dowiedzieć się o nich dzięki dobrze przemyślanej i poprowadzonej promocji, a także wielu różnym działaniom edukacyjno-popularyzatorskim, które były realizowane w trakcie trwania zgłoszonych wystaw.

Decyzją jury w trzeciej edycji Konkursu PTL im. Antoniego Kaliny *Kategoria II: najciekawsza wystawa o tematyce etnologicznej/antropologicznej* została nagrodzona wystawa: *Tatuaż. Symbol, piętno, piękno*, organizator Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu; kurator/ka: Piotr Dąbrowski, Aleksandra Jarysz. Miejsce drugie zajęła wystawa *POWERBANK / siła kobiet*, organizator Muzeum Etnograficzne w Krakowie; kuratorzy: Dorota Majkowska-Szajer, Katarzyna Piszczkiewicz, Magdalena Zych. Miejsce trzecie wystawa: *Skarby śląskiej szafy*, organizator

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu; kuratorki: Anna Grabińska-Szczęśniak, Daria Misiak, Anna Jurczyk.

Nagrodzona wystawa w toruńskim muzeum w pogłębiony i wyczerpujący sposób przybliżyła antropologiczne znaczenie tatuowania ciała dla różnych grup społecznych, zawodowych, etnicznych. Poprzez historię tego zjawiska, różne sposoby wykonywania, znaczenie stosowanych wzorów, starano się ukazać, że dla wielu społeczności nie pełni on wyłącznie funkcji estetycznej, ale przede wszystkim tożsamościową, magiczną i religijną. Poprzez liczne fotografie artystów fotografików, podróżników, tatuatorów, fotoreporterów, kolekcjonerów, ekspertów zajmujących się badaniem tego zjawiska oraz z uznanych kolekcji muzealnych, oraz pozyskane różne eksponaty, obrazy, grafiki, filmy powstała spójna opowieść, która pozwoliła na lepsze zrozumienie i docenienie tej formy zdobienia ciała, ale też oswojenie ciągle intrygującego zjawiska.

Doceniliśmy nie tylko wyjątkową ekspozycję, ale także zróżnicowane i liczne wydarzenia, które jej towarzyszyły. Na uznanie zasługuje oryginalny program edukacyjny pozwalający na włączenie różnych grup odbiorców, w tym dzieci i seniorów. Na szczególne wyróżnienie zasługuje opracowany przez kuratorów obszerny katalog wystawy, podsumowujący realizowane badania nad zagadnieniem tradycyjnego i współczesnego tatuażu.

Kryteria oceny

Pomysł/idea: Jaka była motywacja organizatorów do zrobienia wystawy, główny cel, główne założenia, pytania badawcze, które stawiali sobie autorzy scenariusza.

Kreacja/oprawa: Spójność z założeniami. Czy udało się zrealizować cele merytoryczne, społeczne i aranżacyjne. Czy widz (juror) odgaduje zamierzenia autorów. Ewentualne nowatorskie sposoby prezentacji. Równowaga pomiędzy dziełami i opisami. Czytelność etykiet muzealnych i ich sposób przekazu. Równowaga między obiektami a opisami, multimediami etc.

Edukacja: Środki multimedialne. Gry (planszowe, inne). Działania interaktywne. Różne i ciekawe pomysły na działania towarzyszące, przyciągające do muzeum nowe grono odbiorców.

Promocja: Informacja o trwałych śladach wystawy – wydawnictwach, gadżetach. Sposoby dystrybuowania. Linki do mediów. Funkcjonowanie w mediach społecznościowych i innych. Informacja o frekwencji na wystawie.

Nagrody w sposób uroczysty wręczono laureatom na 98. WZD PTL.

